

Ludilo rata

DNEVNIK JEDNOG PUTOVANJA

Prilikom prvog putovanja, od 18. do 22. aprila '99 sa Flavijem Mon|elijem (Flavio Mongelli) iz mirovne mre`e AR-CI i Paolom Tamijacom (Paolo Tamiazzo) iz ISC (Italijanskog konzorcijuma solidarnosti), `eleli smo da vidimo da li mo`emo da do|emo u Beograd, Pri{tinu i Podgoricu sa barem jo{ petsto ljudi. @eleli smo da izrazimo solidarnost sa svim `rtvama rata i susretnemo se sa svima koji/e su prethodnih godina rata na Balkanu bili/e na{i/e sagovornice/i: demokratske organizacije i udru`enja, @ene u crnom, nezavisni sindikati. Naime, one nevladine organizacije kojima ni evropske vlade a jo{ manje SAD nikada nisu dale prostor koji zaslu`uju.

Me|utim videli smo da nije mogu}e da do|emo sa toliko ljudi.

Srpske vlasti su saslu{ale na{e zahteve i na{e mi{ljenje. Vrlo jasno su nam stavili do znanja da to nije mogu}e iz bezbednosnih razloga. Visoki ~inovnik u jugoslovenskom MIP-u, Rajko Risti} je bio vrlo jasan u razgovorima sa nama, kao {to smo i mi uostalom bili sa njim. Na{i suprotstavljeni stavovi nisu onemogu}ili razgovor. O mogu}nostima da do|emo do

Podgorice, Pri{tine, samo je kazao „to zavisi od bezbedonosnih uslova“. Na na{u molbu da se sretnemo sa Rugovom, odgovorio je: „Mi se mo`emo potruditi da vam pomognemo da stignete do Pri{tine, ali {to se ti`e susreta sa Rugovom to vi sami morate da vidite, mi ne mo`emo u njegovu ime da ka`emo, on je slobodan ~ovek“. [to se ti`e na{i} susreta sa NVO i drugim delovima srpske demokratske opozicije, niti nas je pitao o tome niti nas je u ne~emu spre~avao. U Beogradu smo se sreli sa predstavnicima na{e ambasade, pretrpanim poslom zbog vanrednih okolnosti i smanjenja broja diplomatskih ~inovnika. Oni koji su ostali uglavnom su zadu`eni za odr`avanje odnosa sa srpskim vlastima, budu}i da je Italija jedina zemlja NATO ~ija je ambasada ostala u Beogradu. O~igledno je da u Srbiji imaju druga~iji stav prema Italiji ali obavezno ka`u: „Ba{ sa va{e teritorije polazi uni{tavanje i smrt“. Jedan predstavnik srpske vlade nam je kazao da „italijanska ambasada ostaje otvorena zbog masovnih javnih protesta gra|ana u Italiji protiv bombardovanja, znamo za te manifestacije koje se organizuju svuda po Italiji“.

Ne mogu da ne priznam da mi je ova

„diferencijacija“ ulivala os}anje ponosa ili, mo`da, jednostavno potvrdila smisao i zna~aj „efikasnosti na{eg protivljenja ratu“. [to se ti~e mogu}nosti da do|e nas 500 pacifista/tkinja u Beograd, ~inovnici italijanske ambasade su nas pogledali sa`aljivo pa i prezrivo i bukvalo nam ovo kazali: „odmah se vra}ajte ku}i, nemojte da do|e vi{e niko a nekmoli vas 500, nemojte dolaziti da nas ometate, mi imamo pre~a posla“.

Me|utim, mi tvrdoglavke i tvrdoglavci odlu~ili smo da do|emo 30. aprila 1999 nas 33 smo po{li/e na put. Iz raznih udru`enja; ICS, Pax Christi, Assopace, ARCI, ACLI, YA BASTA, Done in nero (@ene u crnom), sindikati Fim – CISL, FIOM-GLIL, op{tinske vlasti, ekolo{ka udru`enja, parlamentarci/rke, mladi levi~ari (vladaju}e partije PDS), partija obnovljenih komunista, federacija evangelisti~kih crkava. Nadam se da nikoga nisam izostavila.

IZME \ U NADE I STRAHA

Crni oblak iz Pan~eva sam videla sa prozora hotelske sobe u Beogradu, dok sam ~ekala na zvuk sirene koja ozna~ava kraj uzbune. Predstavnici sindikata Nezavisnost kao i Centar za prou~avanje alternativa su alarmirali javnost na ekolo{ku katastrofu, koja mo`e da nadma{i onu iz Bopala i ^ernobila, u slu~aju da je pogo|ena hemijska fabrika u Bari~u (zasada je pogo|ena delimi~no). @ene u crnom iz Beograda su nam uru~ile apel protiv bombardovanja kao i za vra}anje izbeglica na Kosovo.

Svi su nam govorili da im na{e prisustvo uliva mnogo snage, jer ih nismo os-

tavili same izme|u „nakovnja Milo{evi}a i ~eki}a NATO“, da na{ boravak ujedno zna~i da nisu umrle nade u mogu}nost da `ive u zemlji u kojoj ne}e jedino biti plen nacionalizma i ratova.

Prilikom susreta osetila sam njihovu jo{ ve}u odlu~nost da izraze svoje stavove, da su zabrinute/i zbog ratnih zakona, ali da su odlu~ne/i da govore. Opravdano zgro`eni/e, puni/e besa zbog uni{tavanja i bezobzirnosti od strane NATO-a, ali vrlo jasni i lucidni u analizi situacije i odlu~ni/e da ostanu u Srbiji. Mnogi me|u njima su govorili o odlasku opozicionih intelektualaca i aktivista/tkinja. Govorili su o tome da neki/e me|u onima koji su oti{li iz zemlje zovu telefonom i ube|uju ih da i oni odu iz zemlje, da se spasu i u inostranstvu organizuju opoziciju Milo{evi}evom re`imu. Kazali/e su nam „I mi se bojimo bombardovanja, bojimo se i gladi, ali ne}emo da idemo odavde, ostajemo ovde da se zajedno sa drugim ljudima suo~imo sa ovom tragedijom“. Obratili su nam se za pomo}, tra`ili su pomo} za radnike koji su ostali bez posla, za raseljene porodice. Naprimer, samo je u Novom Sadu 80 hiljada raseljenih zbog napada, tra`ili su pomo} za starice i starce me|u izbegli~kom populacijom (ukupno je oko 700 hiljada izbeglica iz Krajine, Bosne, Hrvatske); pomo} za pristigle izbeglice sa Kosova (uglavnom srpske nacionalnosti oko 20 000 i oko 5 000 romske), za novinare zabranjenog Radija B92, i drugih nezavisnih medija koji su ostali bez posla.

OKRUTNOST BOMBARDOVANJA

Ne radi se samo o nedostatku benzi-

na, te{ko}a oko prevoza, stajanja u redovima satima da bi se kupilo par paklica cigara. Nedostatak struje, vode, jeste ~in razaranja i ubijanja. Treba samo pomisliti na bolnice i nemogu}nost upotrebe medicinskih aparata neophodnih za `ivot pacijenata ili na hranu iz ku}nih zaliha koju dr`e po zamrziva~ima... Ako se Beograd odse~e od Vojvodine bi}e osu|en na pravu glad.

Prilikom obilaska ku}a uni{tenih NATO napadima, u dvori{tu ku}e koja je pretvorena u ru{evine, videla sam scenu koju sam pre toga desetine puta do`ivela u Palestini, okupiranoj, kada su izraelski vojnici dizali u vazduh palestinske ku}e. Blizu ku}e, skupljeni na plo~niku, tanjiri, ostalo posu|e; na jednom madracu, jedan mladi par se dr`ao za ruke i gledali su sa o~ajanjem ono {to im je ostalo od ku}e. Pozdravili su nas uz osmeh. Mi smo ose|ali sramotu i stid. „Iz Avijana“ naglavao je ~ovek koji je `iveo u istoj ulici „iz Avijana dolaze prokleti avioni, {ta vi radite ovde, i vi ste krivi!“.

Suvi{no i nekorisno bi bilo da mu ka`emo da smo mi oni/e koje/i protestuju protiv bombardovanja, da je u Italiji, kao i u Srbiji, dru{tvo raslojeno, da bih i ja volela da Italija smogne hrabrosti i ka`e NE NATO paktu jer se u korist mira mora ulaziti u rizike. Bilo bi suvi{no i nekorisno da mu ka`em da rukovodstvo Srbije, jedan deo ljudi u Srbiji nisu nevini (ali da to ne opravdava agresiju NATO).

Kako bih volela da onaj funkcioner iz MIP-a koji nam je pri~ao o {tetama prouzrokovanim od strane NATO prizna odgovornost i krivicu nacionalisti~ke i militaristi~ke politike S. Milo{evi}a i da

ono {to se de{ava nije jedino strate{ki plan i cilj SAD, ve} i posledica kr{enja ljudskih prava na Kosovu.

To nisam kazala ~oveku na ulici pored sru{ene ku}e, ali sam kazala ~inovniku iz ministarstva: „Mi smo ovde protiv bombardovanja, mi smo za po{tovanje ljudskih prava albanskog naroda na Kosovu“.

Na{e putovanje u Podgoricu i Pri{tinu nije bilo mogu}e. Nismo mogle/i da se sretnemo sa Albancima, sa Crnogorcima. Vratimo se. Dok smo bile/i u Beogradu poslali smo putem ISC u Makedoniji na{u poruku albanskoj zajednici. Vredelo bi da ljudi saznaju o na{ojoj delegaciji i sposobnosti da me|u nama tako razli~itim na|emo zajedni~ki jezik i da se uzajamno slu{amo. Me|utim, ovom prilikom je va`nije govoriti o potrebi da se zaustavi rat.

... Sa nadom da }e bombardovanje u me|uvremenu prestati.

16. maja }emo i{i na mirovni mar{ Peru|a-Asizi; 23. maja }emo biti pred vojnom bazom u Avijanu, tra`imo da avioni vi{e ne pole}u. Moramo mnogo da radimo da bi se otklonile politi~ke i materijalne rane ovog rata. Jer smatramo da Evropa ne sme da ima dva ar{ina, jer ljudska prava i socijalna pravda ne smeju da budu puke fraze.

Luiza Morgantini

8. maja 1999.

(objavljeno u ~asopisu „Liberazione“, Rim)